

GRZYBY

uroczyska Polichty

Uroczysko Polichty leży na Pogórzu Karpackim na terenie Ciężkowicko-Rożnowskiego Parku Krajobrazowego. Jego „sercem” jest użytek ekologiczny „Polichty” oraz funkcjonujący Ośrodek Edukacji Ekologicznej. Miejsce to jest odwiedzane przez liczne grupy młodzieży szkolnej, studentów, turystów, wędrowców a także okolicznych mieszkańców. Flora i fauna obfituje w rzadkie, chronione, jak też pospolite, lecz niejednokrotnie bardzo interesujące gatunki. Wędrując wyznaczonymi ścieżkami po lasach, polanach, czy zatrzymując się nad stawem, wiele osób przygląda się z zaciekawieniem zwierzętom, roślinom i grzybom i z trudem próbuje sobie przypomnieć choćby ich nazwę. Mamy nadzieję, że niniejsza seria pomoże wszystkim amatorom przyrody i miłośnikom Policht jeszcze lepiej zapoznać się, przynajmniej z częścią gatunków składających się na tutejszą bioróżnorodność.

Przedstawione w tym przewodniku gatunki grzybów stanowią jedynie skromną część z tych, które można spotkać na terenie Policht w ciągu niemalże całego roku. Wybrano grzyby o interesujących owocnikach, łatwe do rozpoznania, aby każdy indywidualnie mógł zgłębiać sekrety tej wciąż tajemniczszej grupy organizmów. Zaprezentowano wiele gatunków niejadalnych lub wręcz trujących, a także chronionych, które pomimo braku zastosowania kulinarnego pełnią ważną rolę w ekosystemie i są prawdziwą ozdobą lasu.

Należy zawsze pamiętać, że żadnych grzybów nie wolno niszczyć, zarówno jadalnych, jak i trujących. Pełnią one ważną funkcję w obiegu pierwiastków w przyrodzie, są niezbędne do życia roślin, w tym drzew (mikoryza) oraz stanowią pokarm dla zwierząt.

GRZYBY PODLEGAJĄCE
OCHRONIE GATUNKOWEJ

CZARKA SZKARŁATNA (*Sarcoscypha coccinea*)

Jest grzybem dość rzadkim. Owocnik ma kształt czarki, czyli miseczki o średnicy od ok. 2 do 5 cm. Wnętrze grzyba jest czerwone, w okresie suszy może mieć kolor pomarańczowy. Zewnętrzna część owocnika jest jaśniejsza i pokryta włoskami. Niewielki białawy trzon mocno tkwi w podłożu. Niektórzy porównują czarkę do krokusów, gdyż podobnie jak one pojawia się na topniejącym śniegu i jest jednym z pierwszych zwiastunów wiosny. Owocniki można spotkać w runie leśnym od grudnia do kwietnia.

Grzyb jest wpisany na „Czerwoną listę grzybów wielkoowocnikowych w Polsce” (status „I” – gatunki, o których wiadomo tylko, że są wymarłe, zaginione, wymierające, narażone lub rzadkie, a więc zagrożone, lecz brak dostatecznej informacji, aby zaliczyć je do jednej z tych kategorii).

Czarka szkarłatna – zewnętrzna część owocnika jest jaśniejsza. Fot. PŁW

Owocnik czarki szkarłatnej przypomina kształtem naczynie. Fot. PŁW

CZY WIESZ, ŻE: Czarka szkarłatna rozwija się najczęściej na drewnie buka, wiązu, leszczyny, wierzby, dębu, przyczyniając się do ich rozkładu.

SMARDZ JADALNY (*Morchella esculenta*)

Główka owocnika ma kształt kulisty lub jajowaty o szarobrązowej, a niekiedy prawie czarnej barwie. Pokryta jest głębokimi, nieregularnymi jamami, które są oddzielone od siebie jasnymi, żeberkowatymi przegrodami, przypominającymi plaster miodu. Smardz występuje na glebach mineralnych, jego owocniki można spotkać od kwietnia do czerwca, najczęściej w łąkach, nad strumieniami.

Owocniki o wielkości do 20 cm są jadalne, opisywane, jako cenne pod względem spożywczym i smakowym. Na „Czerwonej liście grzybów wielkoowocnikowych w Polsce” otrzymał kategorię „R” – rzadki.

Smardz jadalny. Fot. MK

Smardz jadalny. Fot. MK

CZY WIESZ, ŻE: Smardze należą do workowców (*Ascomycetes*). U tego gatunku zarodniki dojrzewają wewnątrz „jamek” i wnek na jego powierzchni. Owocniki smardza jadalnego pojawiają się pod jesionami wraz z rozwojem ich liści.

SROMOTNIK BEZWSTYDNY (*Phallus impudicus*)

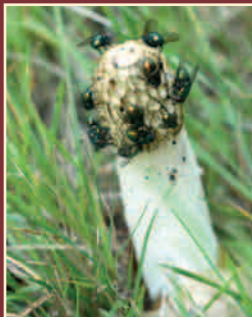
Często, pomimo tego, że nie widać tych grzybów – czuć w lesie ich charakterystyczny zapach przypominający padlinę. Jest to przystosowanie sromotnika do rozsiewania zarodników znajdujących się w mazistej substancji na szczycie owocnika, przez padlinożerne owady, głównie muchy. Młode owocniki, częściowo ukryte jeszcze w ściółce, ze względu na swój kształt nazywane są „czarcimi jajami”. Dojrzałe grzyby również zawdzięczają swoją nazwę charakterystycznemu wyglądowi. Sromotniki pojawiają się od maja do września w różnych typach lasów, często bukowych oraz w parkach i zaroślach, na glebach żyznych.

Sromotnik bezwstydnny.
Fot. KM

„Czarcie jajo” sromotnika bezwstydneho. Fot. PŁW

Zarodniki sromotnika bezwstydneho są roznoszone przez muchy. Fot. arch. ZPKWM

CIEKAWOSTKA: Młode owocniki (czarcie jaja) uchodzą za jadalne.

PODGRZYBEK BRUNATNY (*Boletus badius* syn. *Xerocomus badius*)

Grzyb jadalny z kapeluszem barwy brązowej, o średnicy od 3 do 15 cm, początkowo wypukłym i matowym, u starszych okazów spłaszczonym i wilgotnym. Pojawia się najczęściej w lasach iglastych, rzadziej liściastych, od czerwca do listopada. Trzon tego grzyba jest pękaty, barwy jasnobrązowej, bez siateczki, dzięki czemu trudno pomylić go np. z borowikiem. Pory, jak i trzon podgrzybka po ściśnięciu lub innego rodzaju uszkodzeniu przebarwiają się na odcień niebieski.

Podgrzybek brunatny. Fot. KM

CZY WIESZ, ŻE: Jednorazowy „wysyp” podgrzybków zdarza się po ścięciu drzew w miejscach występowania tego grzyba.

BOROWIK SZLACHETNY (*Boletus edulis*)

Jeden z najbardziej popularnych polskich grzybów, potocznie nazywany prawdziwkiem. Na południu kraju często spotykany w górach, rzadziej w niższych partiach i w okolicach miast. Borowik pojawia się przeważnie pod świerkami w lipcu i występuje do pierwszych przymrozków. Młode osobniki mają bardzo jasne kapelusze, które z czasem przybierają barwę od piaskowej do ciemnobrązowej. Powierzchnia kapelusza jest matowa, czasami bywa pomarszczona, na starszych osobnikach lub po deszczu jest gładka i lepka. Średnica kapelusza borowika wynosi 6-25 cm.

Grzyb jadalny, bardzo smaczny i ceniony (zwłaszcza w postaci suszu) z uwagi na silny i specyficzny aromat.

Borowik szlachetny.
Fot. arch. ZPKWM

Młode owocniki borowika szlachetnego.
Fot. arch. ZPKWM

Borowik szlachetny. Fot. KM

CZY WIESZ, ŻE: U wielu gatunków z rodziny borowikowatych pory kapelusza i trzon wskutek nacisku bądź przekrojenia przebarwiają się (najczęściej na niebiesko). U borowika szlachetnego miąższ nie zmienia barwy.

LAKÓWKA AMETYSTOWA (*Laccaria amethystina*)

Lakówka ametystowa – owocniki wyrastają grupami. Fot. PŁW

Grzyb w całości barwy fioletowo niebieskiej, z czasem blednący. Częsty zarówno w lasach liściastych jak i iglastych. Gatunek niewielkich rozmiarów – ma kapelusz o średnicy 2-5 cm. Szczególnie licznie występuje na glebach bogatych w amoniak i związki azotu. Lakówka jest grzybem jadalnym, jednak niezbyt smacznym i przez to bez większego znaczenia spożywczego. Spotkać go można od czerwca do listopada.

Lakówka ametystowa – młodsze osobniki. Fot. PŁW

Lakówka ametystowa – starsze osobniki. Fot. PŁW

CZY WIESZ, ŻE: Grzyb gromadzi wewnątrz owocników duże ilości metali ciężkich, w szczególności arsenu.

MUCHOMOR RDZAWOBRAZOWY (*Amanita fulva*)

Jest powszechnie spotykany od czerwca do końca września w lasach liściastych i mieszanych, na podłożu kwaśnym, pod świerkami i drzewami liściastymi. Kapelusz tego grzyba ma barwę od pomarańczowożółtej do czerwono-brązowej, nie ma plamek, posiada natomiast charakterystyczne karbowane brzegi. Może osiągać do ok. 13 cm średnicy. Trzon jest gładki, bez pierścienia i wysoki na 10-15 cm. Grzyb jadalny, jednak łatwy do pomylenia z niektórymi gatunkami trującymi.

Muchomor rdzawobrzowy – charakterystyczny jest karbowany brzeg kapelusza. Fot. PŁW

Kapelusz na dojrzałym owocniku. Fot. PŁW

Muchomor rdzawobrzowy – trzon bez pierścienia. Fot. PŁW

CIEKAWOSTKA: W niektórych regionach Polski grzyb ten jest nazywany „Panienką”, ponieważ owocnik jest delikatny i kruchy.

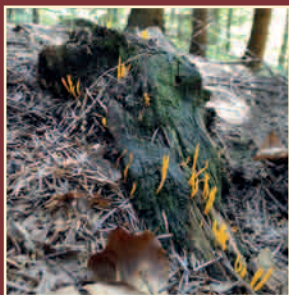
PIĘKNORÓG (*Calocera* sp.)

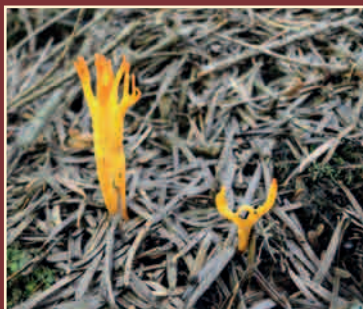
Pięknoróg często występuje na martwym drewnie. Fot. PŁW

Grzyb ten niektórym może przypominać z wyglądu koralowce. Owocnik ma wysokość do 10 cm i jest na końcu rozgałęziony, ubarwiony w jaskrawych odcieniach od żółtego do pomarańczowego. Powierzchnia grzyba jest śliska, czasami galaretowata. Pięknoróg występuje w kępach głównie na martwym, już zmurszałym i omszonym drewnie iglastym. Spotkać go można od czerwca do listopada.

Nie jest trujący, lecz niejadalny z uwagi na brak smaku i zapachu oraz gumowatą konsystencję mięszu.

Pięknoróg przeważnie występuje grupowo. Fot. PŁW

Pięknoróg. Fot. PŁW

CIEKAWOSTKA: Jesienią w jego otoczeniu warto szukać maślanek łagodnych (gatunek jadalny).

CZUBAJKA KANIA (*Macrolepiota procera*)

Bardzo smaczny, jadalny grzyb, jednak bywa mylony ze śmiertelnie niebezpiecznym muchomorem sromotnikowym. Najczęściej można go spotkać na obrzeżach łąk, od lipca do października. Owocnik kani jest barwy białej z łuszczącą się brązową skórą. Dojrzały kapelusz tego grzyba jest w kształcie parasola o średnicy dochodzącej nawet do 30 cm, z „czubkiem” pośrodku. Trzon długości od 15 do 40 cm posiada ruchomy (przesuwany) pierścień.

Kapelusz u młodych owocników ma niemal kulisty kształt. Fot. KM

Czubajka kania. Fot. MK

CZY WIESZ, ŻE: Zaleca się spożywanie samych kapeluszy, gdyż trzony są z reguły włókniste, tykowane. Kapelusze smaży się w postaci „kotletów” – w panierce lub bez.

DZIEŻKA POMARAŃCZOWA (*Aleuria aurantia*)

Dzięłka pomarańczowa. Fot. PŁW

Nazwa dzieżka w niektórych regionach Polski oznacza dzbanek – kształt tego grzyba może nieco kojarzyć się z tym naczyniem. Owocniki występują od lipca do października i mają średnicę od 2 do 10 cm. Młode osobniki mogą być niemal kuliste z powyginanymi brzegami, nie posiadają trzonu. Grzyb jest jadalny, ale ze względu na cienki miąższ i niewielkie rozmiary – niewydajny i raczej niezbiany.

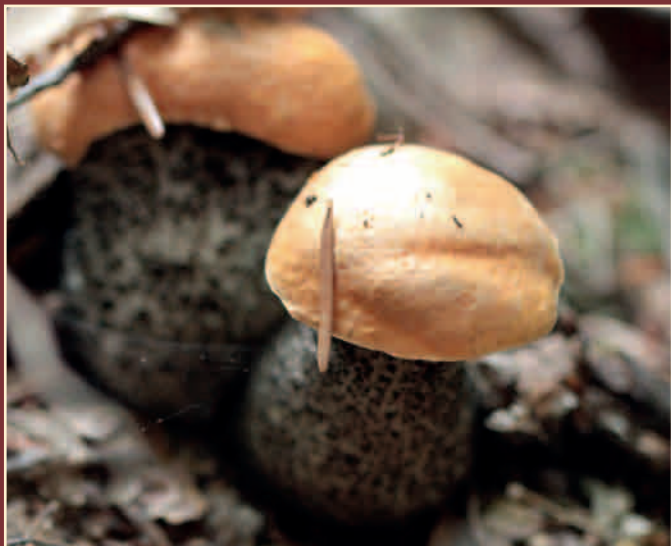
Dzięłka pomarańczowa nierzadko jest spotykana w skupiskach. Fot. PŁW

CIEKAWOSTKA: W niektórych krajach np. we Włoszech dzieżkę nasącza się likierem i spożywa na surowo.

Dzięłka pomarańczowa bywa używana do dekoracji potraw.

KOŻLARZ POMARAŃCZOWOŻÓŁTY (*Leccinum versipelle*)

Grzyb ten może osiągać spore rozmiary. Kapelusz dorasta do 20 cm średnicy, a trzon do 22 cm wysokości. Ten gatunek jadalnego grzyba jest trudny do pomylenia z innymi za sprawą trzonu pokrytego łuskami, łatwo oddzielających się warstw porów od miększu czy długotrwałej zwartości trzonu i kapelusza (nawet u starych osobników). Miąższ trzonu i kapelusza u tego grzyba po przecięciu sinieje. Owocniki koźlarza pomarańczowożółtego pojawiają się od lipca do października.

Koźlarz pomarańczowożółty. Fot. KM

CZY WIESZ, ŻE: Gatunkiem bardzo podobnym do koźlarza pomarańczowożółtego, tworzącego mikoryzę (symbiozę) z brzozą jest koźlarz czerwony (w mikoryzie z osiką).

KOLCZAK OBLĄCZASTY (*Hydnum repandum*)

Kolczak oblączasty. Fot. PŁW

Można spotkać go zarówno w lasach iglastych, jak i liściastych od lipca aż do listopada. Białe, kremowe, żółtawe lub nawet czerwone owocniki zwykle osiągają od 3 do 10 cm średnicy. Czasem bywają zrośnięte, wtedy mogą mieć nawet 25 cm średnicy. Kształt kapelusza bywa okrągły, falisty lub nieregularnie wygięty. Po spodniej stronie znajdują się charakterystyczne „kolce”, które wydłużają się z wiekiem, do długości maksymalnie 6 mm.

Jadalne są młode owocniki, starsze są gorzkie i niesmaczne.

Po spodniej stronie kapelusza tego grzyba występują kolce. Fot. PŁW

Kolczak oblączasty może występować w skupiskach w formie „czarcich kręgów”. Fot. PŁW

CIEKAWOSTKA: Kolczak oblączasty często występuje w okrągłych skupiskach o kilkumetrowej średnicy zwanych „czarcimi kręgami”. Zjawisko to było niegdyś uważane za nienaturalne, będące wynikiem nocnych tańców czarownic lub dziełem szatana.

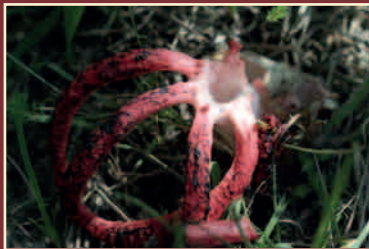
OKRATEK AUSTRALIJSKI (*Clathrus archeri*)

Okratek występuje pojedynczo lub w grupach, od lipca do października, przeważnie na ściółce na skrajach lasów liściastych, w miejscach bogatych w materię organiczną czy rozłożone drewno. Grzyb został zawleczony do naszego kraju z Australii.

W początkowej fazie rozwoju, podobnie jak u innych sromotnikowatych, owocniki są kuliste pokryte białoszarą osłoną, tworzącą „czarcie jajo”. W miarę dojrzewania grzyba osłona pęka i uwidaczniają się czerwone „ramiona”. Forma dojrzała przypomina nieco odwróconą do góry nogami ośmiornicę. Wewnętrzna strona „ramion” grzyba pokryta jest oliwkowo-brązową mazią z zarodnikami, która wydziela zapach przypominający zepsute mięso. Ma on na celu zwabienie padlinożernych much, które przyczyniają się do roznoszenia zarodników na nowe stanowiska.

Grzyb ten jest niejadalny.

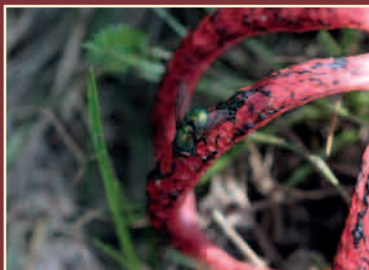
CZY WIESZ, ŻE: Łacińska nazwa „archeri” została nadana ku czci irlandzkiego mykologa Williama Andrew Archera.

Dojrzały osobnik okratka australijskiego. Fot. MK

Młody osobnik okratka australijskiego. Fot. KM

Owady, takie jak muchy, uczestniczą w rozprzestrzenianiu zarodników okratka australijskiego. Fot. MK

SZMACIAK GAŁĘZISTY syn. SIEDZUŃ SOSNOWY (*Sparassis crispa*)

Szmaciak gałęzisty.
Fot. IB

Owocniki tego grzyba przypominają z wyglądu gąbkę z licznymi rozgałęzieniami. Początkowo „gałęzie” są spłaszczone i koloru kremowego, z wiekiem zaginają się i przybierają odcienie lekko brązowe. Białý, krótki trzon wyrasta na korzeniach drzew. Szmaciak gałęzisty jest pasożytem sosen, rzadziej świerków, natomiast saprofityczny tryb życia prowadzi na zmurszałych pniach tych drzew lub obok nich. Owocniki tego grzyba pojawiają się pojedynczo od lipca do października. W „Czerwonej liście grzybów wielkoowocnikowych w Polsce” ma status „R” – rzadki.

Szmaciak gałęzisty z wiekiem przybiera odcienie brązu. Fot. MK

CIĘKAWOSTKA: Rekordowego jak dotąd w Polsce szmaciaka gałęzistego znaleziono w Piotrkowicach (koło Tarnowa) w 1977 roku. Grzyb ten ważył 15 kg i miał kapelusz o średnicy około jednego metra. Grzyb ten zawiera sparassol, działający antybiotycznie na grzyby pleśniowe.

MUCHOMOR CZERWONY

(*Amanita muscaria*)

Charakterystyczny czerwony kapelusz ma średnicę do 20 cm. Na początku rozwoju pokryty jest białawą osłonką, która pęka i pozostaje w formie charakterystycznych białych plamek. Grzyb ten występuje od lipca do listopada, najczęściej pod brzoza-
mi, jak również pod świerkami, niejednokrotnie w bliskim sąsiedztwie z borowikiem szlachetnym.

Jest grzybem trującym.

Muchomor czerwony na trzonie posiada pierścień. Fot. PŁW

Muchomor czerwony – na blaszkach dojrzewają zarodniki. Fot. PŁW

Muchomor czerwony – młody owocnik. Fot. MK

CIEKAWOSTKA: Łacińskie „*muscaria*” oznacza muskarynę, jeden z trujących alkaloidów, który znajduje się w muchomorze czerwonym.

TĘGOSKÓR POSPOLITY

syn. TĘGOSKÓR CYTRYNOWY

(*Scleroderma citrinum*)

Kuliste lub okrągłe owocniki o barwie od białozółtawej do brązowej osiągają zazwyczaj do 10 cm średnicy. Powierzchnia owocnika robi wrażenie spękanej i pokrytej odstającymi łuskami. Wnętrze owocnika zawierające zarodniki przypomina nieco utarty mak. Z czasem owocnik pęka uwalniając dojrzałe zarodniki o ciemnobrązowej barwie. W okresie od lipca do listopada, dość często można spotkać tego grzyba w borach iglastych i mieszanych, najczęściej na piaszczystych glebach. Czasem bywa mylnie uważany za purchawki lub nawet jadalne trufle.

Gatunek trujący.

Tęgoskór pospolity – dojrzały owocnik. Fot. PŁW

Tęgoskór pospolity – młody owocnik. Fot. PŁW

CZY WIESZ, ŻE: Nazwy ludowe tego gatunku to m.in. tęgoskór cuchnący, purchawka kartoflana, dzikie kartofle, fałszywa trufia.

OPIEŃKA MIODOWA (*Armillaria mellea*)

Opieńka to wspólna nazwa, tycząca się kilku bardzo podobnych do siebie gatunków grzybów. Owocniki występujące gromadnie, dużymi kępami, można spotkać w lasach późnym latem i jesienią (sierpień-październik). W początkowym etapie rozwoju, grzyb ten jest pasożytem – atakuje żywe drzewa powodując ich osłabienie i doprowadzając do obumarcia. Następnie żyje na „martwym drewnie” prowadząc saprofityczny tryb życia. Pod korą zainfekowanych drzew można obserwować ciemne sznury grzybni zwane ryzomorfami.

Grzyb ten jest używany w kuchni, najczęściej do wyrobu marynat. Po obgotowaniu opieńka traci trujące właściwości, lecz w indywidualnych przypadkach bywa nietolerowana. Do spożycia nadają się tylko młode kapelusze. W stanie surowym opieńka miodowa jest trująca!

Opieńka miodowa. Fot. PŁW

Ryzomorfy opieńki miodowej. Fot. PŁW

CIEKAWOSTKA: Opieńka miodowa wykazuje szczególną właściwość: w ciemności można zaobserwować, że świeci zielonkawym światłem. Tłumaczy się to reakcjami chemicznymi zachodzącymi w komórkach grzyba.

SOPŁÓWKA JODŁOWA (*Hericium flagellum*)

Grzyb rzadki, jednak przez swój oryginalny wygląd łatwy do rozpoznania. Z trzonu wyrastają liczne i wielokrotnie rozgałęzione struktury. „Gałązki” te są zakończone pęczkami cienkich i zwisających igiełek. Owocniki mogą dorastać nawet do kilkudziesięciu centymetrów. Początkowo są białe, następnie kremowe, a w pełni dojrzałe koloru rdzawo-brązowego. Sopłówkę można spotkać na wilgotnych stanowiskach, na bardzo starych, umierających lub świeżo obumarłych jodłach pospolitych od sierpnia do października.

Grzyb objęty ścisłą ochroną. Znajduje się na „Czerwonej liście grzybów wielkoowocnikowych w Polsce” ze statusem „E” – zagrożony wyginięciem.

Sopłówka jodłowa. Fot. PB

CIEKAWOSTKA: Miękki i elastyczny miąższ sopłówki jodłowej jest jadalny, lecz zbiór owocników tego gatunku jest prawnie zabroniony.

PRÓCHNILEC GAŁĘZISTY (*Xylaria hypoxylon*)

Przez większość roku na drewnie można spotkać struktury tego grzyba przypominające kształtem poroże jelenia. „Poroża” osiągają jedynie ok. 5 cm wysokości. Spodnia część jest aksamitnie czarna, cienka, często wygięta. Górna część jest spłaszczona, na końcach rozgałęzioną. Białawe zabarwienie jest wynikiem obecności tworzących się bezpłciowo zarodników. Grzyb występuje przeważnie na drewnie liściastym.

Jest gatunkiem niejadalnym.

Próchnilec gałęzisty. Fot. PŁW

Próchnilec gałęzisty. Fot. PŁW

Grzyba tego można spotkać na zmurszałym drewnie. Fot. PŁW

CIEKAWOSTKA: Charakterystyczne „poroża” nie są owocnikami – dopiero zimą struktury te, zwane podkładkami, przekształcają się w niepozorne, czarne, pałeczkowate owocniki.

RULIK NADRZEWNY (*Lycogala epidendrum*)

Kuliste „owocniki” rulika nadrzewnego można spotkać od maja do września na murszejących kłodach, pniakach i martwych gałęziach drzew liściastych i iglastych. U młodych osobników są malinowego koloru, u starszych przybierają barwę od jasno do ciemnobrązowej.

Rulik nadrzewny. Fot. PŁW

CIEKAWOSTKA: Właściwie nie jest to grzyb, jednak został umieszczony w niniejszym opracowaniu ze względu na podobny wygląd zewnętrzny. Rulik należy do oddzielnej grupy – śluzowców. Organizmy te wykazują cechy roślin, grzybów a nawet zwierząt – jednak nie są bezpośrednio spokrewnione z żadną z tych grup. Śluzowce są cudzożywne – odżywiają się bakteriami, grzybami i pierwotniakami.

Teksty:

Patrycja Łabuz-Walczak,
Krzysztof Musiał

Zdjęcia:

Piotr Buglewicz (PB), Iwona Burda (IB),
Monika Kwaśniewicz (MK),
Patrycja Łabuz-Walczak (PŁW), Krzysztof Musiał (KM)

Zdjęcie na okładce:
archiwum ZPKWM

Skład, druk, oprawa:
Drukarnia GOLDRUK Wojciech Golachowski
ul. Kościuszki 28, 33-300 Nowy Sącz
www.goldruk.eu

LITERATURA

- Atlas grzybów. Oznaczanie, zbiór, użytkowanie, Flück M., Oficyna wydawnicza Delta W-Z, Warszawa
- Grzyby i ich oznaczanie, Gumińska B., Wojewoda W., Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, Warszawa 1983
- Czy wiesz, jaki to grzyb?, Pätzold W., Laux H. E., Multico Oficyna Wydawnicza, Warszawa 2007
- Czerwona lista grzybów wielkoowocnikowych w Polsce, Wojewoda W., Ławrynowicz M., Kraków 2006

Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Małopolskiego
ul. Vetulaniego 1A, 31-227 Kraków
www.zpkwm.pl

Oddział Tarnów
ul. Ostrogskich 5, 33-100 Tarnów
tel. 14 627 42 72

Znajdź nas na Facebook.pl

ISBN 978-83-63113-07-0

Sfinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Krakowie

